

İstiklâl Marşı'nın Kabulünün
105. Yıldönümü

MEHMET ÂKİF ERSOY KRONOLOJİK HAYATI

1873

•1873: Mehmed Âkif, İstanbul'da Fatih Sarıgözel'de Sarı Nasuh Sokakı'nda doğdu. Âkif'in babası Mehmed Tâhir Efendi (1826-1888), Fatih Medresesi müderrislerindendi. Annesi Emine Şerife Hanım (1836-1926) ise ibadet ve zikirle ilgili meşgul bir insandı.

•Baba: İstanbul'da Osmanlı'nın Arnavutluk bölgesindeki İpek kazasına bağlı Şuşisa köyünden gelmiş, annesi ise (aslen Buharalı) Tokat'a doğmuştur.

•1878: Mehmed Âkif, 4 yıl 4 ay 4 günlük iken Emir Buharî Mahalle Mektebi'ne başladı. Bir yıl sonra Fatih İbtidâisi'ne girdi ve babasından Arapça dersleri aldı.

•1882: Fatih Merkez Rüştiyesi'ne geçti. Leylâ ve Mecnun okudu, Fatih Camii'nde Farsça ders veren Gülşistan ve Mesnevi okutan Es'ad Dede'ye devam etti.

•1885: Sene sonunda Mülkiye İdadisi'ne girdi. Muallim Naci Bey orada edebiyat öğretmeni oldu.

•1888: Babası Tâhir Efendi'nin ölümü Âkif'in bütün eğitim hayatını etkiledi.

•1889: Sarıgözel'deki evleri yandı. Babasının talebesi Mustafa Stûkî Efendi'nin himmetiyle yapılan küçük ev sığınacak bir yer oldu. II. Abdülhamid Han'ın Osmanlı coğrafyasında başlattığı eğitim reformu ve yeni okulların açılması hizmetlerinden biri de Baytar Mektebi'nin inşası oldu. Mektep, 1889 yılı sonunda tedrisata başladı. Âkif, madri kulfeti fazla olmayan bu mektepte kaydolmakta gecikmedi. Mektepte derslerinin yanında şiirle meşgul oldu ve gürüşe merak saldı.

•1893: Halkalı Baytar ve Ziraat Mektebi (Veteriner Fakültesi)'nden birincilikle mezun oldu ve baytar müttefisi muavinliğine tayin edildi.

•1894: Gecici olarak süvari alımlarına alınacak atlara bakmak için önce Adana'ya, oradan da Şam'a kadar gitti.

•1898: "Tophane-i Amire" veznedarı Mehmed Emin Bey'in kızı İsmet Hanım'la evlendi. Bu izdivaçtan üç kız, üç oğlu dünyaya geldi: Cemile, Feride, Suad, İbrahim Naim (bir buçuk yaşında vefat ediyor), Emin, Tahir.

1900

•Hicri 1319 (1901-1902): "Şah idim, işte şahbaz oldum" dedi ve 29 yaşında sakal bıraktı.

•Temmuz 1908: İrsad ve eğitim faaliyetlerine katılarak ve Terakki Cemiyeti'nin Şehzadebaşı Kulübü'nde Arapça dersleri vermeye başladı. İttihat ve Terakki Fırkası'na değil cemiyetine üye oldu.

•"Cemiyet'in bütün emirlerine, bilâ kayd ü şart itaat" ibaresini kabul etmeyerek; "Ben Cemiyet'in yalnız emri-mürufuna biat ederim. Mutlak söz veremem!" itirazında bulundu. Yemini değiştirildi.

•Ağustos 1908: Başyazarlığını yaptığı Sırat-ı Müstakim dergisi yayınlanmaya başladı.

•Kasım 1908: Darülfünun Edebiyat Şubesi birinci sene "Edebiyat-ı Osmaniye" muallimliğine tayin edildi. Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamid, Halid Ziya gibi isimlere hocalık yaptı.

•13 Nisan 1909: 31 Mart Vakası meydana geldi. Sırat-ı

Müstakim'in kiliselere çapucular tarafından talaş edildi.

•27 Nisan 1909: II. Abdülhamid Han'ın 33 yıllık saltanatına Hareket Ordusu'nun tehditleri altında son verildi. Sultan V. Mehmed Reşat tahta geçirildi.

1910

•Nisan 1910: İlk şiir kitabı "Safahat" basıldı.

•Mayıs 1911: Sırat-ı Müstakim, Örfi İdare tarafından, Âkif'in İttihatçılar bahane edilerek kapatıldı.

•Mart 1912: Sırat-ı Müstakim, Sebilürreşad ismini alarak yeniden yayınlanmaya başladı.

•1912: Safahat'ın ikinci kitabı "Süleymaniye Kürsüsünde" yayımlandı.

•Şubat 1913: Balkan Harbi içinde milli birlik ve dayanışmayı sağlamak için Müdafaa-i Milliye Cemiyeti kuruldu. Âkif, bu cemiyetin "Heyet-i Tenviriye" adı verilen "İrsad ve Nesriyat Şubesi"nde görev aldı.

•Beyazıt ve Fatih Camii kürsüsünde vaazlar verdi.

•Haziran 1913: Safahat'ın üçüncü kitabı "Hakkın Sesleri" yayımlandı.

•1913: Darülfünun'daki muallimlik görevinden istifa etti.

•Ocak 1914: Abbas Halim Paşa'nın davetiyle Mısır'a gitti. Dostlarıyla görüştü, El-Uksur'a kadar gitti. "El-Uksur'da" şiirini yazdı. Medine'ye kadar yolculuk yaptı. Hicaz Demiryolu'nu kullanarak Şam üzerinden 1914'te İstanbul'a döndü.

•Ağustos 1914: Safahat'ın dördüncü kitabı "Fatih-Kürsüsünde" basıldı.

•29 Ekim 1914: I. Dünya Savaşı'na Osmanlı Devleti de dahil oldu.

•Aralık 1914: Almanların elindeki esir Müslüman askerlerini irşad ve suurlandırmak vazifesiyle Almanya'ya gitti.

•Mart 1915: Âkif, "Berlin Hatıraları'nı bitirdi. Alman-ya'dan İstanbul'a geri döndü.

•Mayıs 1915: Sultan V. Mehmed Reşat'ın emir ve müaadesiyle, Teşkilât-ı Mahsusa'nın başındaki ismi Kuşçubaşı Eşref Bey'i iadesindeki hususi bir heyetle Arabistan'ın Necid bölgesine yapılan seyahatte vazife aldı.

Maksat, Şerif Hüseyin ve bazı Arap kabilelerinin İngilizlerle birlik olup isyan etmesi halinde tedbirler almak, Medine'yi ne pahasına olursa olsun müdafaa etmektir.

"Necid Çölleri'nden Medine'ye" şiiri bu ziyaretin ilhamıyla yazıldı. Âkif, ekim ayında İstanbul'a döndü.

•1917: Safahat'ın beşinci kitabı "Hatıralar" yayımlandı.

•Mayıs 1918: Cibali-Fatih yangınında binlerce evle birlikte, Mehmed Âkif'in Sarıgözel'deki evleri de yanarak kül oldu.

1920

•Temmuz 1914: Şerif Ali Haydar Paşa'nın daveti üzerine Lübnan'a gitti ve bir ay kadar orada kaldı.

•Temmuz 1918: Sebilürreşad yeniden yayınlanmaya başladı.

•Ağustos 1918: Sultan V. Mehmed Reşat vefat etti. Osmanlı Devleti'nin 36. ve son sultanı VI. Mehmed Vahideddin tahta çıktı.

•Ağustos 1918: Dârlül-Hikmet-i İslâmiye kuruldu. Mehmed Âkif, Şeyhülislamla bağlı olan bu kurumda başkatipliğe atandı.

•Kasım 1918: İtilaf donanması İstanbul Boğazı'na girdi.

•Haziran 1919: Sebilürreşad, mandacılığa karşı çıktı.

•Ocak 1920: Son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı açıldı.

•Mart 1920: Mehmed Âkif, Dârlül-Hikmet-i Ulâ İslâmiye üyeliğine atandı.

•16 Mart 1920: İstanbul, İtilaf devletlerince işgal edildi.

•23 Nisan 1920: Büyük Millet Meclisi açıldı.

•Nisan 1920: Âkif, Ankara'ya Milli Mücadele'ye katılmak için gitti. Meclis'in öğleden sonraki celsesinde hazır bulundu. Taceddin-i Veli Camii imamı Tefvîk Hoca kendisini karşıladı. Taceddin Derghâh'ında kalması için davet etti.

•Haziran 1920: Mehmed Âkif, Burdur'dan en yüksek oyu alarak mebus seçildi.

•Kasım 1920: Sebilürreşad, Kastamonu'da Nasrullah Camii'nde verdiği vaazı, konuşmaları ve Milli Mücadele haberlerini yayımladı.

•Şubat 1921: Maarif Vekili Hamdullah Suphi (Tanrıöver), Mehmed Âkif'i mektup yazarak İstiklâl Harşı yarısına davet etti.

•1 Mart 1921: İstiklâl Harşı, Büyük Millet Meclisi ikinci çalışma yılının açılışında okundu, alkışlarla karşılandı.

•12 Mart 1921: İstiklâl Harşı, Büyük Millet Meclisi'nde müzakere edilerek kabul edildi.

•Temmuz 1922: İstiklâl Mahkemeleri aleyhine oy kullandı.

•1-16 Ağustos 1922: Ali Fuad Paşa'nın başkanlığında cephepleri dolaşan mebuslar heyetinin içinde irşad vazifesi yaptı.

•26 Ağustos 1922: Büyük Taarruz başladı ve 30 Ağustos'ta zaferle sonuçlandı.

•1 Kasım 1922: Saltanat kaldırıldı.

•18 Kasım 1922: Abdülmecid Efendi, BMM'nin çoğunluk oylarıyla halifelğe seçildi.

•Mart 1923: Trabzon Mebusu Ali Sükrü Bey ortadan kayboldu, daha sonra Topal Osman tarafından hunharca katledildiği ortaya çıktı.

•1 Nisan 1923: Büyük Millet Meclisi, seçimlerin yenilenmesi kararını aldı.

•Mayıs 1923: Mehmed Âkif, bir daha seçime giremeyeceği için İstanbul'a geri döndü.

Beylerbeyi'ne yerleşti.

•Ekim 1923: Abbas Halim Paşa'nın davetine uyarak kırsı geçirmek üzere Mısır'a gitti.

•29 Ekim 1923: Cumhuriyet ilan edildi.

•3 Mart 1924: Halifelik kaldırıldı. Tevhid-i Tedrisat Kanunu çıkarıldı.

•Ağustos 1924: "Çanakkale Şehitleri" şiirinin de içinde bulunduğu, Safahat'ın altıncı kitabı "Asım" basıldı.

•13 Şubat 1925: Şeyh Said isyanı basıldı.

•21 Şubat 1925: Kur'an-ı Kerim'in tercümesi ve tefsiri ile ilgili ödenek ayrılmış kararı TBMM'den çıkarıldı. Tefsir, ulemanın Elmalılı Hamdi (Yazır) Efendi'ye; tercüme ise Ahmed Hamdi Akseki'nin ısrarıyla Mehmed Âkife verildi.

•Mart 1925: Hükümet, diğer bazı yayın organlarıyla birlikte Sebilürreşad'ı kapattı.

•Mayıs 1925: Sebilürreşad'ın imtiyaz sahibi ve müdürü Eşref Edib (Fergan), "Şeyh Said arada sırada Sebilürreşad okurmuş, o halde isyana senin dergin sebep oldu" iddiasıyla İstiklâl Mahkemesi'nde idamla yargılanmak üzere tutuklandı.

•Mehmed Âkif: Mısır'a gönüllü bir sürgün olarak gitti. Giderken yakınlarına şu halini şikâyet ediyordu: "Arkamda polisi hafiyesi gezdiriyorlar. Ben vataniyi satmış ve memleketi ihanet etmiş adamlar gibi muamele görmeye tahammül edemiyorum ve işte bundan dolayı gidiyorum."

•Ocak 1926: Kur'an-ı Kerim tercümesi için çalışmalarına başladı. "Secde" şiirini yazdı. Annesi Emine Şerife Hanım, 90 yaşında İstanbul'da vefat etti. Âkif, Mısır Darülfünunu Edebiyat Şubesi, Edebiyat-ı Türkiye müderrisliğine atandı.

•1930

•1931: Mehmed Âkif, Türkiye'den gelen haberlerden kaygılanarak Kur'an meali için aldığı bin lirayı ede etti. Haklarını ise Elmalılı Hamdi Efendi'ye devretti.

•1933: Mısır'da Safahat'ın yedinci ve son kitabı "Gölgeler" basıldı.

•Temmuz 1935: Rahatsızlığı iyice ilerleyen Mısır'dan hareketle Kudüs ve Hayfa'ya uğrayarak Beyrut'ta sayfiye yeri olan Cebel-i Lübnan'a geçti.

•9 Ağustos'ta Antakya'ya geldi ve Cemil Bereket Bey'in misafiri oldu. Fransız işgali altında bulunan Antakya'da üç hafta kadar kaldı.

•17 Haziran 1936: Mehmed Âkif ağır hasta olarak İstanbul'a büyük zorluklarla ulaşabildi. Çanakkale'den geçerken İstanbul'un camilerini görünce ağlayan şairin yanında zevcesi İsmet Hanım vardı. Kendisini İstanbul rıhtımında yakınları ve Abbas Halim Paşa'nın kızı Prenses Emine Hanım'ın temsilcisi olan kahyasından başka karşılayan olmadı. Mehmed Âkif, Abbas Halim Paşa'nın Mac'a'daki evine misafir oldu ve daha sonra müşahade için Şişli Sıhhat Yurdu'na yatırıldı. 20 gün sonra sirozun artık iyileşmeyeceği kesinleşince ömrünün son aylarında iki bakıcısı ve istirahat etmesi için Mısır Apartmanı'nda kendisi için hazırlanmış daireye yerleştirildi. Mısır'dan ayrılırken hazırlanmış olduğu Kur'an mealini dostlarından müderris İhsan Efendi'ye bıraktı. "Dönmemsem yakarsın." diye vasiyet etmiştir.

•27 Aralık 1936: Mehmed Âkif, Mısır Apartmanı'nda vefat etti. Cenaze namâzı ertesi gün, Beyazıt Camii'nde kılındı. Mehmed Âkif'in son yolculuğuna gençler uğurladı. Türk bayrağına ve Kâbe örtüsüne sarılmış tabutu Edirnekapi Mezarlığı'na kadar omuzlarda taşındı.

1873-1936

MEHMET ÂKİF ERSOY